

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 3183

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2025

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Algemene Zaken van 24 juni 2025.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

Verslag Raad Algemene Zaken van 24 juni 2025

Op 24 juni jl. vond de Raad Algemene Zaken plaats in Brussel. Op de agenda stond de voorbereiding van de Europese Raad (ER), de landenspecifieke rechtsstaatdialoog over Finland, en een presentatie van het lentepakket van het Europees Semester. Onder overige onderwerpen kwam een presentatie van het Deens EU-voorzitterschap, een non-paper over *European Baseline Requirements*, en het Europees Universitair Instituut aan de orde. De Minister van Buitenlandse Zaken was verhinderd vanwege de NAVO-top in Den Haag. De Permanente Vertegenwoordiger van Nederland bij de EU heeft deelgenomen aan de Raad.

De Minister van Buitenlandse Zaken maakt tevens gebruik van dit verslag om uw Kamer te informeren over de uitvoering van de motie van het Kamerlid Diederik van Dijk¹ over de spoedige benoeming van nieuwe EU-gezant voor de godsdienstvrijheid, aannahme van het Raadsbesluit onderhandelingen *Youth Experience Scheme* EU-VK en voortgang in het EU-toetredingsproces van Montenegro.

Vorbereiding Europese Raad

Oekraïne

De Raad sprak over de voortdurende Russische agressie tegen Oekraïne en de urgentie van voortgezette EU-steun. Nederland benadrukte hierbij het belang van militaire en niet-militaire steun om Oekraïne sterk te positioneren, riep op tot snelle aannahme van het 18de sanctiepakket om de druk op Rusland te vergroten, en vroeg aandacht voor de rol van derde landen die de Russische oorlogsinzet faciliteren. Een brede groep lidstaten gaf aan een positief signaal te willen afgeven over de voortgang ten aanzien van het openen van Cluster 1 van het EU-toetredingsproces met Oekraïne. Hetzelfde gold voor Moldavië. Nederland herhaalde de conclusie van de kabinetsappreciatie² van het uitbreidingspakket 2024 dat Nederland met een kritisch-constructieve grondhouding zal kijken naar het openen van Cluster 1, mits Oekraïne aan de voorwaarden voldoet en er overeenstemming wordt bereikt in de Raad over het vaststellen van gepaste benchmarks. Een lidstaat gaf aan slechts korte conclusies met een focus op het vredesproces te kunnen accepteren en anders niet aan te willen sluiten. Overigens verleent Nederland steun aan Oekraïne ten behoeve van het voldoen aan de voorwaarden, in lijn met de motie Paternotte/Veldkamp.³

Midden-Oosten

De Raad sprak over de situatie in het Midden-Oosten, waaronder de ontwikkelingen tussen Israël en Iran en de situatie in Israël en de Palestijnse Gebieden. Hierbij heeft Nederland opgeroepen tot een staakt-het-vuren en de-escalatie. Een aantal lidstaten gaf aan terughoudend te zijn ten aanzien van een bespreking tijdens de ER van de evaluatie van de naleving van Israël van artikel 2 van het Associatieakkoord die EDEO heeft uitgevoerd, terwijl anderen juist hiertoe opriepen. Nederland benadrukte dat in elk geval de Raad Buitenlandse Zaken in juli op het onderwerp moet terugkomen, zoals ook in de Raad Buitenlandse Zaken op 23 juni jl. werd afgesproken. Nederland veroordeelde de aanslag op een Grieks-orthodoxe kerk in Damascus en riep op tot de bescherming van de verschillende gemeenschappen in Syrië.

¹ Kamerstuk 36 715, nr. 25

² Kamerstuk 23 987, nr. 397

³ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1983

Europese defensie en veiligheid

De Raad sprak over het ER agendapunt Europese defensie en veiligheid dat in het licht zal staan van het bereiken van defensiegereedheid in 2030. Hiertoe publiceerde de Commissie op 19 maart jl. een witboek. Een aantal lidstaten gaf aan een discussie over nieuwe middelen om de ambities tegemoet te komen niet te willen uitsluiten. Nederland en een andere lidstaat benadrukten geen eurobonds of discussie over nieuwe financiering te willen. De Europese Raad zal de balans opmaken van implementatie van dit witboek en spreken over vervolgstappen.

Concurrentievermogen

De Raad stond stil bij de agendering van concurrentievermogen. Er was brede consensus over het belang van het versterken van EU-concurrentievermogen en EU-lidstaten verwelkomden een hoog ambitieniveau op vereenvoudiging en betere regelgeving. EU-lidstaten brachten verschillende prioriteiten onder de aandacht, waaronder energiezekerheid en aandacht voor traditionele industrieën. Andere EU-lidstaten, waaronder Nederland, vroegen aandacht voor innovatie en het belang van toekomstbestendige sectoren zoals de halfgeleiderindustrie.

Westelijke Balkan

De Raad stond stil bij de agendering van de situatie in de Westelijke Balkan. Een aantal lidstaten pleitte voor een positieve boodschap aan de landen uit de Westelijke Balkan op EU-toetreding. Nederland onderstreepte juist dat het toetredingsproces en geleidelijke integratie omkeerbaar en gebaseerd op merites dienen te zijn.

Migratie

De Raad stond stil bij de agendering van migratie. De lidstaten steunden de agendering. Nederland en andere lidstaten verwelkomden de reguliere brief van de voorzitter van de Commissie, waarin zij voortgang op het gebied van migratiebeleid toelichtte. Veel lidstaten benadrukten het belang van het zetten van verdere stappen om het EU-migratiebeleid te versterken. Denemarken maakte kenbaar dat, in lijn met de Nederlandse inzet, innovatieve oplossingen voor migratie één van de prioriteiten voor het aankomende Deense EU-voorzitterschap zal zijn.

Interne Veiligheid en Weerbaarheid

De Raad stond daarnaast stil bij de agendering van interne veiligheid en weerbaarheid. De lidstaten, inclusief Nederland, spraken hun steun uit voor deze agendering. Nederland verwelkomde bovendien de Raadsconclusies over weerbaarheid, omdat deze meer ambitie uitstraalden en beter aansluiten met de Nederlandse inzet.

Externe betrekkingen en overig

De Raad stond stil bij diverse ontwikkelingen in de wereld, waaronder de situatie in de Sahel, Libië en de Zwarte Zee, en benadrukte hierbij het belang van veiligheid en stabiliteit. De Raad stond tot slot stil bij de op regels gebaseerde internationale orde. Hierbij sprak Nederland zich sterk uit voor het effectief beschermen van en opkomen voor internationale hoven en tribunalen en hun functionarissen, in bijzonder het Internationaal Strafhof.

Rechtsstaatdialoog

Tijdens de Raad vond opnieuw een landenspecifieke dialoog plaats op basis van de landenhoofdstukken uit het Commissie rechtsstaatrapport. Deze keer stond het landenhoofdstuk van Finland op de agenda.⁴ Vanwege tijdgebrek vond deze dialoog niet plaats tijdens de Raad Algemene Zaken van 27 mei jl. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 3161)

Zoals gebruikelijk leidde de Commissie de rechtsstaatdialoog in met een korte samenvatting van haar bevindingen, gaf Finland een korte presentatie van de staat van de rechtsstaat in het eigen land, en volgde een ronde van vragen en antwoorden. Luxemburg intervenueerde mede namens Nederland. Luxemburg verwelkomde de voortdurende inzet van Finland om de rechtsstaat te versterken en vroeg naar de stand van zaken inzake nieuwe wetgeving ter bestrijding van ongeoorloofde beïnvloeding en buitenlandse omkoping.

Europees Semester

Tijdens de Raad heeft de Commissie het lentepakket gepresenteerd dat op 4 juni jl. in het kader van het Europees Semester was gepubliceerd. Het Europees Semester is het jaarlijkse proces waarin EU-lidstaten hun economisch en budgettair beleid coördineren. Dit lentepakket valt binnen de 2025 Semestercyclus en volgt op het herfstpakket dat is gepubliceerd in december 2024. Via de geannoteerde agenda Eurogroep en Economische en Financiële Zaken Raad (Ecofinraad) van 20 juni jl. is uw Kamer geïnformeerd over de kabinetsappreciatie van het lentepakket (Kamerstuk 21 501-07, nr. 2125). Tijdens de Raad was er overeenstemming over de uitgangspunten in het lentepakket.

Europees Universitair Instituut

Portugal vroeg tijdens deze Raad aandacht voor het belang van het Europees Universitair Instituut (EUI). Portugal benoemde hierbij dat de EUI bezig is met de ontwikkeling van een nieuwe strategie die focust op het uitbouwen van strategische relevantie van het instituut en het in staat stellen van EUI om prioriteiten en interesses van lidstaten (bijv. veiligheidssamenwerking, technologische soevereiniteit en innovatie) te bedienen. Daarnaast gaf Portugal aan dat de aankomende financieringsdiscussies van groot belang zijn voor de stabiliteit van de EUI. Enkele lidstaten spraken steun uit voor de EUI.

European Baseline Requirements

België en Luxemburg brachten tijdens de Raad het non-paper over de *European Baseline Requirements*⁵ ter sprake, dat tot doel heeft de weerbaarheid te versterken en onder andere de complementariteit tussen de NAVO en de EU te verbeteren. Nederland heeft dit non-paper medeondertekend. Een aantal lidstaten benadrukte het voorkomen van overlap met de NAVO-weerbaarheidscriteria.

Prioriteiten Deens EU-voorzitterschap

Tijdens de Raad presenteerde het aankomend Deens EU-voorzitterschap haar prioriteiten onder de slogan «*Strong Europe in a Changing World*». De twee overkoepelende prioriteiten zijn een veilig Europa en een competitief en groen Europa. Onder een veilig Europa zal het Deense

⁴ Zie rechtsstaatrapport.

⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 4068

EU-voorzitterschap met name inzetten op defensiebeleid, steun aan Oekraïne, innovatieve oplossingen voor migratie, partnerschappen met derde landen en een geopolitiek sterk Europa. In het kader van een competitief en groen Europa zal het voorzitterschap focussen op lastenvermindering en versimpeling van wetgeving, versterking van de interne markt, concurrentievermogen en de klimaatdoelen van 2040.

Aanname Raadsbesluit onderhandelingen *Youth Experience Scheme* EU-VK

Tijdens de Ecofin-raad van 20 juni is als hamerpunt het Raadsbesluit aangenomen voor het starten van onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk (VK) over jeugdmobiliteit, ofwel een *Youth Experience Scheme*. Naar verwachting zal de Commissie de komende periode de onderhandelingen met het VK willen starten, in lijn met een *common understanding*.⁶ Voor het starten van onderhandelingen is brede steun in de Raad vereist.

Zoals reeds aangegeven in verschillende Kamerbrieven, waaronder het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 20 mei jl.⁷, is het kabinet kritisch over het starten van onderhandelingen met het VK op basis van het Raadsmandaat. Naar mening van het kabinet is dit mandaat te breed geformuleerd, bijvoorbeeld wat betreft toegang tot de arbeidsmarkt. Nederland heeft daarom onthouden met een stemverklaring toen dit besluit voorlag en hierin opgetrokken met een andere lidstaat. Het kabinet zal het onderhandelingsproces nauwlettend blijven volgen en daarbij de terughoudende Nederlandse positie kenbaar blijven maken. Nederland zal een standpunt innemen als het eindresultaat te zijner tijd wordt voorgelegd aan de Raad.

EU-toetredingsproces Montenegro: onder voorbehoud sluiten hoofdstuk 5

In de week van de Raad Algemene Zaken werd op 27 juni een Intergouvernementele Conferentie in het kader van het toetredingsproces van Montenegro gehouden, waarbij hoofdstuk 5 (openbare aanbestedingen) van de toetredingsonderhandelingen onder voorbehoud werd gesloten.

EU-gezant voor godsdienstvrijheid

Ter uitvoering van de motie Diederik van Dijk,⁸ heeft het kabinet zich actief ingezet voor een benoeming van een nieuwe EU-gezant voor godsdienstvrijheid. Recent vond diplomatiek overleg plaats via de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Europese Unie en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De mogelijkheid van verdere inzet via relevante netwerken, zoals het *Freedom of Religious Belief* netwerk, wordt door het kabinet onderzocht. Daarnaast verkent het kabinet de mogelijkheid om met gelijkgezinde lidstaten gezamenlijk op te trekken richting de Europese Commissie.

⁶ A renewed agenda for European Union – United Kingdom cooperation Common Understanding

⁷ Kamerstuk 21 501-02, nr. 3159

⁸ Kamerstuk 36 715, nr. 25